

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

Макъ



1923-ро ильесим
пътхапзи
кынчельжъагъбу кынджкын

№ 100 (22309)

2021-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
МЭКЬУОГЬУМ и 9

ОСЭ ГЬЭНЭФАГЬЭ ИИЭП
Къыхэтутыгъэхэр ыкчи
нэмькі къэбархэр
тисайт ижүүгъотштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээзет

Адыгеим и Лышъхъэ афэгушIуагъ



Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо филармоние тыгъуасэ щыкIогъэ зэлукIэр зыфэгъэхыгъагъэр социальнэ юфышэм и Маф. Ащ рагъэблэгъагъэх къулыкъум иЮфышэхэр ыкчи иветеранхэр. Пстэумкни нэбгырэ мини 2,2-мэ республикэмкэ социальнэ ухъумэнгъэм исистемэ юф щашэ.

Социальнэ юфышэхэм афэ-
гушонхэу къэкIуагъэх Адыгэ

пыл Мурат, Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу Владимир

Нарожнэр, Адыгэ Республикаэм и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковар, Адыгэ

Республикэм юфшэнымрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ иминистрау Мырзэ Джанбэч, Адыгэ Республикаэм иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, депутатхэр, муниципальнэ образованиехэмрэ общественнэ объединениехэмрэ ялпыклохэр.

ЗэлукIэр рагъэжъенным ыпэкIэ Адыгэ Республикаэм юфшэнымрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ и Министерствэ къепхыгъэ учреждениехэм яекспозицье зыщаgъэгъозэн амал зэкIами ялагъ.

Адыгеим и Лышъхъэ къызэгүшIэм хигъеунэфыкIыгъ социальнэ юфышэхэм агъэцэклэрэ юфым мэхъанешхо зэриэр ыкчи япшъэрыльхэр, анахъэу етлани карантинным ильэхъян, агъэцакIэх зэхъум пшъэдэкIыж зэрхырэр икъоу зэрэзэхашлагъэм пае зэрафэрэзэр къыгуагъ.

Юф ашIэнымкэ къинигъо гъэнэфагъэхэр щылаагъэх нахь мышIэми, цыифхэм алашъхъэ социальнэ пшъэрыльхэу ялэхэр

(ИкIэух я З-рэ нэклуб. ит).

ЯшIуагъэ арагъэкIыгъ

Мыекъопэ районом щыпсэухэу чыпIэ зэжку ифагъэхэм, зизакьюо псэурэ пенсионерхэм, сабыибэ зэрыс унагъохэм гъомылэпхэ 1ахь 40 афагошыгъ.

Адыгейм и Лышхъэу, партиеу «Единая Россия» зыфиорэм ишъольыр къутамэ и Секретарэу Къумпыл Мурат пшъериль зэрафишигъэм тетэу Волонтер гупчэм хэтхэм Мыекъопэ районом щыпсэухэрэм ашыщхэу мэкъогъум и 1-м щыгъэгъэ ошхышом зэрар къызифихыгъэхэм гъомылэпхэ 1эпшыгъу аратыгъ.

ПсэупIехэу Тульскэм, Удобнэм, Кужорскэм ашыпсэурэ цыфхэм яхапIехэм, яунхэм ашыгъум псыр къакIеогъагъ.

Мэкъуогъум и 3-м гъомылэпхэ 1алъмэк 40 пенсионерхэм, сабыибэ зэрыс унагъохэм, щыгъэнгъэм чыпIэ зэжку ригъеу цуагъэхэм аратыгъ.

Шыгу къэтэгъэкIыжы: мэкъу-

огъум и 2-м пчэдийхым сыха-тыр 10-м псэупIэу Тульскэм дэс нэбгырэ 92-рэ зыышпсэухэрэ унэ 30-мэ псыр къакIеогъагъ. Псэ-упIэу Удобнэм — нэбгыри 7-мэ яунхэм къапэулъ чыпIехэм псыр атхэгъагъ. Кужорскэм — унэ 11-мэ, Трехречнэм — унэ 15-мэ ыкчи ахэм къапэулъ чыгу 1ахытлум.



ТхыльеджапIехэм Іэпшыгъу афэхъугъэх



Урысые Федерации и Къэралыгъо Думэ и Комитетэу физическэ культурэм, спортым, зеклоным ыкчи ныбжыкIэ юофхэм афэгъэзагъэм хэтэу Хъасаныкъо Мурат юфтихъабзэу «Русская классика — библиотекам» зыфиорэм тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республика и Лъэпкъ тхыльеджапIэ джырэблагъэ щыгъагъ.

Зигугу къэтшыгъэ юфтихъабзэм изэхэшакIор Урысые политикие партиеу «Единая Россия» зыфиорэр ары.

Хъасаныкъо Мурат тхыльеджапIэм къызэком пстэуми апэу тхылъякIехэр аритигъэх тхыльеджапIэм ифонд халхъянхэу ыкчи республикэм имуниципальэ тхыльеджапIехэм атырагошэнхэу.

— ТхыльеджапIехэм 1эпшыгъу ятыгъэнэр мы партием шэнэ фэхъугъ. Къоджэ ыкчи къэлэ тхыльеджапIехэм ащ тетэу тхыльехэр заIэklагъахъэхэрээр ильэс 10-м ехъугъ. Ахэм ахэлажъэх депутатхэр, партием хэтхэр, общественне ор-

ганизациехэм ялтыклохэр, юфым ыгъэгумэкIыре пстэури. Аш, ю хэльэп, шуагъэ къеты, — хигъеунэфыкIыгъ депутатын.

Аш нэужум Хъасаныкъо Мурат Лъэпкъ тхыльеджапIэм ипащэу Къыкъ Беллэ игъусэу тхыльеджапIэ залыр, темэ зэфвшхяфхэмкIэ отделхэр къыппльхъагъэх, тхыльхэр зэрэгхъэрэм, нэбгырэ мин пчагъэу къычлахъэхэрэм яфшо-фашхэрэ зэрэгцакIехэрэм зыщигъэгъозагъ.

Лъэпкъ тхыльеджапIэр краеведческэ, методическэ, культурнэ гупчэ анах инэу зэрэштыр, аш нэмыкIэу республиким ит тхыльеджэпI 143-мэ 1эпшыгъу зэрафэхъурэр

М. Хъасаныкъом джыри зэ нахь нафэ къыфхъу.

— Адыгэ Республика и Лышхъэу Къумпыл Мурат мы тхыльеджапIем ыкчи нэмыкI тхыльеджапIехэм мылькумки, техникэмкI, щылажьхээрэмкI яофшэн нахь тэрээзу зэхэшгэйнэм ынааэ тирегьеты, цыфэу къычлахъэхэрэм яшшонгононгъэхэр, шуагъэ пыльэу ягхэлхэр гъэцэктэгъэх хүнхэм пае ящыкIэгъэ амалхэр зэкIэ арагъэгъотих.

Къандур Анзор.
Урысые Федерации и Федеральэ ЗэлукIэ и Къэралыгъо Думэ идеутат и1эпшыгъу.

Хисапыр атыгъ

БлэкIыгъэ ильэсхэм хисапыр тюу гошыгъэу атыштыгъ — базовэр ыкчи профильнэр. Мыгъэ зыушэтинэу хисапыр куагъэ.

А предметыр нахь куоу зээгъашхэрэм, апшъэрэ еджапIэм чахъэхэх хъумэ зищыкIэгъэштхэм профильнэ хисапыр блыгэ мафэм атыгъ.

Ушэтинным АдыгеймкIэ нэбгырэ 787-рэ хэлэжъагъ, ахэм апае экзамен 1ыхыпIи 9 зэтырагъэпсыхъэгъагъ.

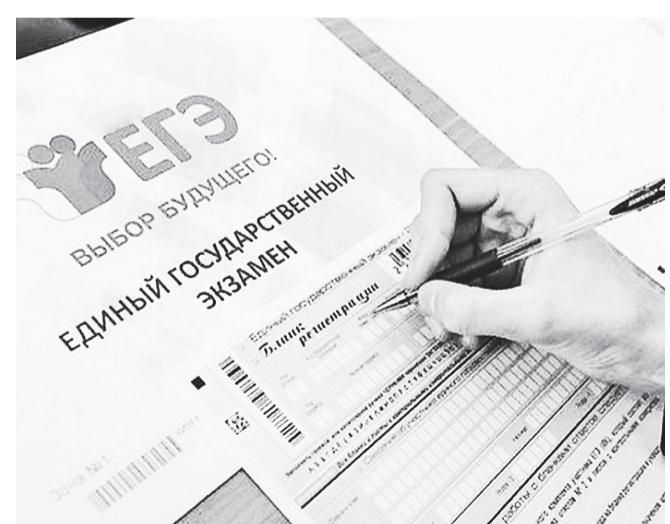
Материалхэм юф зыщадашIэрэ Гупчэм ипащэу Артем Журавель къызэриуагъэмкIэ, ушэтинным хэлэжъэнхэу нэбгырэ 816-мэ зыкагъэлэгъогъагъ, ау нэбгырэ 29-рэ къеклонлагъэп. Профильнэ хисапыр шлокI имыгъэу птывнэу щитмэ ашыщшэп, арышь, кIэгъожыгъэхэр къыхэкIыгъэх.

янахыыбэр блэкIыгъэ ильэсхэм еджапIехэр къэзыгъуяхъэх.

Ушэтинир сыхьати 3-рэ та-кыкъ 55-рэ куагъэ. Аш хэлэжъагъэхэм линейкэхэу чертежхэр зэрашыщтыр ары ныIэп агъефедэнэу щитыгъагъ.

Мыекъопэ лицеу N 19-м нэбгырабэм ушэтинир щитыгъ. ЕджэпIилымэ къарыкIыгъэхэм мыш ушэтинир щакугъ. КIэлэеджаклохэм къахыгъэ оценкэхэр мэкъогъум и 23-м блэмыкIэу къараолжыщтых. КъэкIорэ ушэтинир мэкъогъум и 11 атышт. Физикэмрэ тарихъимрэ атынхэу къыхэзыхъагъэхэр ащ хэлэжъэштых.

СИХЪУ Гошнагъу.



МэфэкI мафэхэм почтэхэм юф зэрашIэштыр

2021-рэ ильэсийн мэкъуогъум и 11-м къыщгээжъагъэу и 14-м нэс почтэхэм мары юф зэрашIэштыр:

— мэкъуогъум и 11-м (бэзрэскэшхом) — ренэу юф зэ-

расшээрэм фэдэшт, ау зы сыхьаткIэ нахьыжъэу юфшэнир аухышт;

— мэкъуогъум и 12-м (шэмбэйтим) — зэкIэми языгъэпсэ-фыгъо маф;

— мэкъуогъум и 13-м (тхаяу-мафэм) — юфшэгъу мафэхэм афэдэшт;

— мэкъуогъум и 14-м (блыг-пэм) — зэкIэми языгъэпсэ-фыгъо маф, ау аш къыхиубы-

тэхэрэп мы къыкIэлъяклохэрэр: МыекъуапэкIэ почтэ къутамэхэу: 385000-р, 385006-р, 385009-р

— юфшэгъу маф, ЯблоновскэмкIэ: 385140-р, ИнэмкIэ — 385132-р, селоу Красногвардей-

скэмкIэ — 385300-р юфшэгъу маф, ау почтальонхэр дэсштых.

Адыгэ Республика и Федеральэ почтэ зэлхэгъэхэмкIэ и ГъэльорышапI

Адыгэим и Лышъхэ афэгушIуагъ

(Икъех).

зэкэе республикэм щагъэцэклагъэх. Мыш дэжьым къэлгъэн фае Адыгэим щыпсэур ящэнэрэ нэбгырэ пэпчь социалнэ լепыиэгүү зэрэратырэр. Ильэсэу икъигъэм ахъщэ 1епыиэгүү ыкли тын зэфешъхвафхэр итъом зэкэем алэклагъэхъагъэх (нэбгырэ 153881-мэ, республикэм щыпсэухэрэм япроцент 33,2-рэ фэдиз ар мэхъу).

«Социальнэ ухъумэнэгъэм исистемэ шIуагъэ къытэу ыкли зэдегъэштэнгъэх хэлэу ишишъэрлхэр ыгъэц-къэнхэм мэхъанэшко зэрийр нахь нафэ кызычи-хуягъэр пандемиим ильэхъан ары. Къэралыгъо программэхэм, лъэпкъ проектихэм, Урысые Федерацием и Президент къэншакло зыфхъу-гъэ Йофхъабзэ гъэнфагъэхэм атегъенсихъагъэу. Ипыиэгъур араты. Къэралыгъом ишащэу Владимир Путиним непэ анахъэу ынаиэ зытыригъэтэйрээр къэралыгъом зэрихъэрэ политикэм исоциальнэ лъэнныко нахь гъэлэшигъэнэр ары», — къыхигъэшыгъ КъумПыл Мурат.

Адыгэ Республиком и Лышъхэ джыри зэ агу къыгъэ-къыхыгъ: Урысые Федерацием и Президент и Джэпсалъэ пшъэрэль къыщигъэуцугъ Урысыем щыпсэухэрэм арагъэйтэйрэ къэралыгъы ыкли муниципальнэ фэло-фашэхэм анахыбэр пэлудыгъе шыкъэм тетэу чэши мафи зэпымьюо алэклагъэхъэгъэнэм илоф ильэсихъ кэ теханхэу. Ащ нэмыхкэу, ильэсэу къихъащтым социаль-

нэ казначайствэм иамалхэр агъефедэнхэ фае, арэущтэу зыхууке, цыифхэм федеральнэ ахъщэ 1епыиэгъхэр, пенсиехэр, социальнэ ахъщэ тегвахъохэр ыкли фэло-фашэхэр алэклагъэхъанхэ альэкъышт. Ащ пае лъэу тхыльхэр ыкли яшлонгионыгъэхэр къэзгэшьыгъэхъэрэ документхэр ишыкIэгъэштхэп. Джащ фэдэу партиеу «Едине Россиям» инициативэхэм Владимир Путиним адыригъэштагъ. Ахэр зыфгэхъыгъэхэр цыифхэм ящылакэ нахьышу шыгъэнэр ыкли япсауныгъэ къэхъумэгъэнэр ары. Конституцием къызэрэдильтэрэм тэгъэпсхъягъэу цыифхэр социальнэ зэрхъумагъэхэр джыри нахьышу шыгъэн фае.

Адыгэ Республиком и Лышъхэ хэушъхвафыкыгъэу къа-шыуцугъ пшъэрлыбэ зэшо-зыхыре гупчэхэм ялофшэн нахьышу зэхэшгэгъэнэм елхыгъэ яофыгъохэм. МФЦ-хэр къиз-фагъэфедэхэзэ республикэм щыпсэухэрэм япроцент 95-рэм ехъумэ фэло-фашэхэр къызэ-кълагъэхъанхэ альэкъы (планым-кэ процент 90-рэ) хуугъэ.

«Цыифхэр социальнэ ухъумэгъэнхэм илоф зэ-рэзэхэцагъэр нахьшиу шIыгъэнхэмкэ Йофхъабзэхэр лъыдгъэктэ-щтых. Мы Йофшэнным гүхэл шIыхыаIэу иIэр цыифхэм икъоу афэгум-кIыгъэнэр ары. Къэралыгъом, социальнэ Йофшэнхэм яIепыиэгъу ренэу Ѣыгугъынхэ зэрэлжъищтыр республи-кэм исхэм къагурыIоным мэхъэн гъэнфагъэ иIэу Ѣыт», — къыхигъэшыгъ КъумПыл Мурат.

Республикэм и Лышъхэ мэфэхын пае джыри зэ къа-фэгушуагъ ыкли а отраслэм иофишэ анахь дэгъухэм шу-



хъафтынхэр афигъэшьошагъэх. Адыгэ Республиком и Лышъхэ ирээзэнгъэ тхыльхэр аратыжыгъэх къыкIэлтыклохэрэм: республике унэ-интернатэу зынбыжь хэклотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зиIэхэмрэ зыщыагъхэрэм ишащэ медицинэ яофхэмкэ игуадзэу Галина Гуршинам, Мыекъопэ районымкэ цыифхэм ясоциальнэ фэло-фашэхэр зэшо-зыхыре гупчэм хэхъэрэ Абадзехскэ псеуплэм икутамэу N 1-м ишащэ Светлана Ивлевам, цыифхэм ясоциальнэ фэло-фашэхэм ягъэцэкIэнкэ Коцхъблэ гупчэм икутамэу зынбыжь хэклотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зиIэхэмрэ зыщыагъхэ Натырбие унэ-интернатым ишащэ Мэрэтыкъо Асыет, цыифхэм ясо мобильнэ фэло-фашэхэм ягъэцэкIэн яфхэмкэ фэгъэзэгъэ

гупчэм Шэуджэн районымкэ исоциальнэ яофышиу **Лэхъу-сэжь Наталье**, Мыекъопэ психоневрологическэ унэ-интернатым ишащэ **Хъоклон Байзэт**. ЩытхууцIэу «Адыгэ Республиком цыифхэр социальнэ ухъумэгъэнхэмкэ изаслуженнэ яофыши» зыфиорэр къыкIэлтыклохэрэм афагъэшьошагъ: социальнэ фэло-фашэхэм ягъэцэкIэнкэ Красногвардейскэ гупчэм исоциальнэ яофышиу **Людмила Кондратьевам**, Адыгэ Республиком яофшэнхэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ испециалист-эксперт шхъялэу **Шхъэлэхъо Заремэ**, яофшэнхэмкэ ыкли цыифхэр социальнэ ухъумэгъэнхэмкэ гупчэм иупльэкъу-аналитическэ отдел ишащэ **Кыки Зарэ**, Мыекъопэ психоневроло-

гическэ унэ-интернатым иврач-неврологу **Татьяна Черняковам**, зынбыжь хэклотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зиIэхэмрэ зыщыагъхэ республикэм унэ-интернатым имединсикэ сестрау **Хъабэхъу Марьянэ**. Мы яофхъабзэм ильэхъан Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэм, джащ фэдэу Адыгэ Республиком яофшэнхэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ янаградэхэр зыфагъэшьошагъэхэм аратыжыгъэх.

МэфэкI концерткэ зэлукIэр аухыгъ. **Адыгэ Республиком и Лышъхэ ипресс-къулыкъу** Сурэтхэр А. Гусевым тырихъгъэх.

Адыгэим исхэр зэрыгушхохэрэр Урысыем ибренд анахь дэгъумэ ахалытагъэх

Урысые проектэу «Живое наследие» зыфиорэм къыдыхэлтытэгъэ зэнэкъо-къоу «Урысыем культурэмкэ ыкли зеклонымкэ ибренд анахь дэгъухэр» зыфиорэм икIэуххэр зэфахысыжыгъэх.

Адыгэир а зэнэкъо-къум хэлэжьагъ, ибренд 13 тиреспубликэ аш къы-

шигъэлэгъуагъ. Республиком ишIэнэгъэлэхъ-хэм ахэр къыхахыгъэх

ыкли Адыгэим культурэм-кэ икъэгъэлэгъон анахь шхъялэхэм ашыщых.

Зэнэкъоум икIэуххэм атэтэу Урысыем ишшольыр 77-мэ къараахылIэ-

гэжъэкIо 1епшээ пытэхэри иIэх. Адыгэим исхэр зэрыгушхохэрэр тихэгъэгүү культурэмкэ ыкли зеклонымкэ ибренд анахь дэгъухэм зэрахъэхъагъэхэр лъэшэу сигуап. Тарихъ, культурэ къэнэу тиэр къетуухъумэним мэхъанэшко иI, — къыуагъ Адыгэим и Лышъхэ.



(Кызылзэлькюорэр мэкъуогъум и 8-м кындыкъыгъэ номерым ит).

Пандемиим ильэхъан

Адыгейим непэ хэхъоныгъэ шынынмыкэ амалхэр зэкэ илээ. Хэбээ күпүкъухэм япэц чанхэу оптышыу зиэхэм гъехъягъэхэр ашын альэкъы. Гъэрекло пандемиим зэрэдунауе зызельштэ лъэхъанни, ахэм япшээрыльхэр дэгъоу агъэцэлгагъэх. Республикаим ишацхэм зэпэщчыгъэ финанс унешто тэрээхэр аштагъэх, къекуаплэу щылэхэр зэкэ кызфагъэфедагъэх, хъардххэм къащаагъэклагъ. Урысыем финанссхэмкэ и Министерствэ шъольыр финанссхэм яззэлкёнкэ, бюджет мылтыкүр зэрэгфедэрэх шъхэихыгъэу къэгъэлтэгъоньынмыкэ Адыгейим осэшко къыритыгъ.

Гъэрекло медицинэ тофышэхэм куячэу ялэр зэкэ цыфхэм ящыненгъэ къэгъэнэжыгъеням, медицинэ ىпылэгтэр ахам псынкэуягъэ ягъэгъотыгъеням рахыллагъ. Ахэр ары коронавирусум ебненжыгъеням азуу пэууцуагъэхэр. Ковиднэ госпиталищмэ Адыгейим тоф щашлагъ, COVID-19-р къямыгъэутэлэгъенмыкэ чыплэ 32-мэ непэ вакцинэхэр ащахальхъэх. Блэккыгъэ ильэсир зэрэкъинигъэм емлыгъыгъэу республикэм хэхъоныгъэхэр ышыгъэх. Медицинэ учреждениякэхэр агъэпсэгъэх, жыхэх агъэклижыгъэх, санавиациер къызфатъэфедэ хууьхэ.

Республикэм ис ящэнэрэ нэбгырэ пэпчэ гъэрекло социальнэ ىпылэгтэй рагъэгъотыгъ. Ти Правительствэ а тофым мэхъанэшхо реты. Ыпшэккэе къыззэрэцьсогъяа, ильэси 3-м къынчжэгъяа ильэси 7-м нэс зынхъаже сабийхэр къэлэцькүкэе ыгъылэхэм аштэнхэмкэ чэзүум хэтиххэу ишыкэгъэжъэп. Етлани къэлгъээн фаджыре шалхъэхэм адиштэрэ къэлэцькүкэе ыгъылэхэмэ хэоо-пщаухэр джыри зэрагъэпсихэрэр.

Тыгъус. Неп. Неущ.



Сабий ыгъылпи 5 къыззэуахыньях, 4-р атынэу агъэхъазыры, 3-м джыри тоф дашэ. Джаш фэдэу гурит еджэплакэхэри агъэпсих.

Культурэм епхыгъэ псэуальэхэм язьтети ренэу гъунэ лъафы. Гүшүлээм пае, культурэмкэ унэхэр агъэпсих, агъэцэлжэхэх, джырэ шапхъэхэм адиштэрэ модельнэ библиотекэхэр къыззэуахых, искуствэхэмкэ къэлэцькүкэ еджаплакэхэр агъэцэлжэхэх. Джыдэдэм Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей агъэклижы, фондхэр зыщаигыщт псэуальэ аш пашыхъэ, Пушкиным ыццэл щыт театрэм, искуствэхэмкэ Адыгэ республике колледжэу У. Хь. Тхъабысумэ ыццэ зыхырэм гъэцэлжэхин тофшэнхэр ацэлхо.

Адыгейим амалыкэхэр илэхэу, псэолъакэхэр агъэпсихеу, къыззэуахыхеу, тищыненгъэ ильэныкъо зэфэшхъафхэм хэхъоньэ ашэу зыслэгъукэ гушгъошхом сизэльштэ. Адыгейим джыдэдэм спорт псэолъе мин фэдиз ит, ахэм азынкъор куаджхэм адэт. Аш къыгъэлъаагъорэр псауныгъэм игъэптиэн цыфхэр нахь пыль зэрхүгъэр, къэлэцькүхэмрэ ныбжыкэхэмрэ спортым нахь зызэрфакудыирэр ары. Мылтые спорт комплекс дэхэшхо гъэрекло Мыекуаплэ къынчзэлиахыгъ, цыфхэм япсауныгъэ зыщагъэптиэрэ физкультурэ комплексхэр Адыгэхъали, Джэ-

джэ, Кошхъэблэ районхэм ашашыгъэх; ГТО-мкэ шапхъэхэр шыщтышт чыплэхэр Красногвардейскэ, Шэуджэн районхэм ашатэлэгъэх. Ахэм анэмкэлэхэрэхэри Адыгейим къитэджаагъэх.

Республикэм иэкономикэ зетемзыннымкэ зиштуагъэ къэлэцькүгъэхэр Урысыем ишацхэм унешто тэрээхэр зэрштаагъэхэр, Правительствэм ىпылэгтэй къыззэрэтигъээр ары. Джыдэдэм къэралыгъо программэхэр республикэм ёшыраащих, тофшэнхэр чыплакэхэр щызэхахшэх.

Республикэм ичыгулжхэм фэдэ къыхэмкыгъэу лэжыгъэ бэгэуагъэ къахыжыгъигъ. Хъызметшэлэхээ пстэуми зэхэубуятаа эзэлжыгъэ тонн мин 735,4-рэ къащахыжыгъигъ. Лъэныкъубэхэмкэ мэкъу-мэшым хэхъоньгъэхэр ышыгъэх.

Ильэс къэс тиреспубликэ итеплэ зехъожы, ар нахь дахэ мэхъу зэпйт. Аллеехэр, скверхэр агъэпсих, ыпекэ ашыгъяагъэхэр агъэклижэх. Игъорыгъо щагухэр зэтырагъэпсихэх, къэлэцькүхэр жын къабзэм зыщихэтинхэ, зыщиджэгунхэ альэкъыт чыплэхэр агъэпсих.

Мыекуапи, Мыекуопэ районни ашыгсэухэрэмкэ псыгылгылээрэ псырыгъуаплээрэ яшын мэхъанэшхо ил. Ахэм ягъэпсийн захухыкэ, зэпийн фэлхыжоу цыфхэм псыр къаалэклихъащт. Гъозэрыгъээрэ Лэгъо-Накъэрэ зэзыгхырэ автогъот

мобиль гъогум ишын шэхэу аухышт. Аш республикэм итуризмэ зыэрэригъэшомбуйштим щеч хэлэп.

Стратегическэ шьэрилхэр

Сыда неущ къытпыштыллыр? Адыгэ Республикэм и Лъышхъэу Къумпъил Мурат Адыгейим и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм апашихэе отчет къыщишызэ зэрэхигъеу-



Непэлэ республикэм гухэль шъхваэу илэхэм зэу ашын инвестициехэр нахыбээ къытхальхъа гъэпсыгъэнэр, экономикэр зыпкы игъэуцожыгъэнэр, тапэкэ аш зыкье гээтийгъэнэр.

Федеральнэ къулыкъухэм яспециалистхэр ятусэхэу республикэм ипащхэм 2030-рэ ильэсийн нэс Адыгейим хэхъоньгъэ зэришыщт Стратегиер къыхахыгъ. Инвестиционнэ проект 60-м ехуумэ инвесторхэр нэлиасэ афашигъяа. Анахь проект шъхваэ 49-мкэ япредложениехэр хабзэм ифедеральнэ къулыкъухэм алэклагъэхъаагъэх. Урысыем ильэпкэ проектхэу къуаджхэм хэхъоньгъэ ягъэшыгъэнэм, медицинэ фэофашэхэм ягъэцкэлэн, народнэ гъэсэнгъэм, культурэм, социальнэ лъэныкъом, туризмэм, предпринимательстве цыккүм, гуритым, псэолъэшынэм хэхъоньгъэ ягъэшыгъэнэм, гъогухэм, гъогу зэхэкылэхэм ягъэпсийн, газыр псынкэу альгъээсэгъэнэм атегъэпсихъаагъэхэм ахэр ахагъэхъаагъэх. Лъэныкъо постэуми: кадрэхэм ягъэхъазырын къынчжэгъяа.



нэфыкыгъэмкэ, непэлэ республикэм стратегическэ шьэрилхэрэ илэхэм зэу ашын инвестициехэр нахыбээ экономикэм къынчжэгъяа. Транспорт, инженер инфраструктурэ зилэ инвестиционнэ площадкэхэр, паркхэр ашых, индустриальнэ паркышо агъэпсих.

Къушхъэльэ курортэу «Лэгъо-Накъэ» игъэпсийн гухэльэутилэхэм зэу ашын. Аш туризмээр республикэм иэкономикэрэ хэхъоньгъэ аригъэшыщт, энергие къэккүуплэхэмкэ Адыгейим амалэу илэхэм зыкъаригъээтишт, газыр псэуплэ нахыбээмэ альгъээсэгъэнэм фэлорышэшт, производствакэхэмрэ тофшэнхэр чыплакэхэмрэ зэхээзүүнхэ зылэкъыт инвесторхэм ямьлтуу къытхаригъэлхъащт.

Адыгейим итеплэ лъэшэу зихъожыгъ. Тээ, нахыжхэм, зэхъокыныгъабэ къызэрхъуруэр тинэрилэгъу ыкти тицыхээ тельэу къэтон тъяацькыт тиреспубликэ непэ лъэгэлэшхом зэрэнсэгъяа, неущ ар джыри нахь лъэгэжьэу зэрэдээцоштэр.

МЭШБЭШЭ Исхъакъ.
Адыгейим инароднэ тхакъу, Урысыем тофшэнхэмкэ и Лъышхъужь, Урысые Федерацаем и Общественнэ палатэ хэт.



Къулыкъу ахыныр ныбжыкIэхэм япшъэрый



— Александр, къулыкъум аицэйт кIалэм иннээжь зыкъышуфегъазз. Ар къыкIэунчIэ: «Синхъорэльф дзэм аицэнэу гъатхэм къеджасгъэх. Тыдэ къулыкъур аиц щихын ыльэкIыщта? Шъолтырым къулыкъур щихынмкIэ шепхъе гъэнэфагъэхэр ѢыIэха?»

— Урысые Федерацием ишъольыр ит подразделение пэччь уипхъорэльф аицэн альэкIыщт. Хэтки шъефэх Улешыгъэ КIуачIэхэм аицхэрэр «экстерьориальнэ» (зыщыпсэухэрэм емьлытыгъэу) шыкIэкIэ зэрэгшъихэрэр. Тишъольыр ращыхэрэр нахыбэрэмкIэ зыдашшхэрэр Къыблэ ыкIи Къохъэлэ дзэ округхэм ядзэхэр арих. Дзэ дэштигъом иплан тетэу Адыгейим икIыщт ныбжыкIэхэм лъесыдзэхэм, ошьогу-десантнэ дзэхэм (ВДВ), стратегическе мэхъанэ зиэ ракетнэ дзэхэм (РВСН), ошьогу-космическе кIуачIэхэм (ВКС), Лъэпк гвардием идээхэм агъэкIоштых. Уипхъорэльф зыхэфэшт дзэр къыхэзыхырэр дэштигъомкIэ комиссир ари. Комиссием итхамат муниципальне образование ар зыщыпсэурэм ипащэ. НыбжыкIэхэм зыхэфэшт дзэр, апэррапшIэу, ипсауныгъэ изытет ельтыгъэу агъэннафэ. Нэужким дзэ-учетнэ, апшъэрэ е гурит гъесэнэгъэу илэм деплых. Джаш фэдэу

дэштигъомкIэ комиссием изэхэсигьо ежь къулыкъум клошт ныбжыкIэхэм ишъоигъонигъэу къышигъорэри къыдыхалтытэ.

— ИшъэкIэ къенIуагъ къулыкъур зыщихыщт чыпIэр комиссием ыгъэнафэу. Адэ ныбжыкIэхэм къулыкъур зыщихыщт дзэ лъепкыр ежь къыхын ыльэкIыщта?

— ДэштигъомкIэ комиссием изэхэсигьо къемсызэ, цыфир медицинэ уиплэкIуным пхырэкы. Пэшфорыгъэшьэу аиц игъесэнэгъэ, иунагъо, ипсауныгъэ изытет афэгъэхыгъэ къэбарьор тэ тшэнэу мэхъу. Аиц мэхъанэ ил — дащыщт фэгъэкIотэнэу илэхэм ялтыгъэу зыщыпсэурэм пэмчыжъэу къулыкъур щихын ыльэкIыщт.

— Сид фэдэ фэгъэкIотэнха ахэр? Нахь игъэкIотыгъэу къытфэнIотагъэм дэгүүгъэ.

— Гүшүйэм пае, къулыкъум къызэджахъехэм янэ-ятэхэр нэжь-кужхэмэ е сэквэтнагъэ ялээм. Аш ельтыгъэу зыщыпсэурэм пэмчыжъэу къулыкъур щихын ыльэкIыщт. Мыш къыхиубытхэрэр: янэ ильэс 60-м, ятэ ильэс 66-м нахыжъхэмэ, ежь ныбжыкIэхэм сабынту илэма. Ау аш къикIырэп зыщыпсэурэм дээж дээж частыр щытынэу. Иунэгэ тофыгъохэм ялтыгъэу, зыщыпсэурэм пэблагъэу къулыкъур зыхын зыхъукIэ,

Гээтхэ дзэ дэштигъор етIупшыгъэу Урысыем ѢекIо. Аш изэхэшэн ти-шъольыр зэрэштигъорэм, ныбжыкIэхэм къулыкъур зыщахын альэкIыщт чыпIэхэм, пандемием изэрар къэкIомэ, нэмийкI упчIэхэу цыфхэр зыгъэгумэкIыхэрэм афэгъэхыгъэу гүшүэгъу тыфэхъуугь Адыгэ Республиком идээ комиссарэу Александр Авериним.

егъэджэн подразделением хэмийфэн ыльэкIыщт. Сыда пломэ «егъэджэн» ужым къэралыгъом ит дээ частыхэм кIалэхэр атырагушац. Арышь, фэгъэкIотэнэу зигтугь къэтшыгъэхэр зиэхэр егъэджэн подразделениехэм агъакIохэрэн.

— Адэ, зэрэхъурэмкIэ, а купым хэхъэр къулыкъур шIэм дзэ сэнэхъат къыратыщтэп, ара?

— Аш дзэ частым сэнэхъат (офицерхэм рагъаджэх) щильтыт. Адрэ егъэджэн подразделениехэм щагъэхъязырхэхэр, механик-водительхэр, танкхэм якомандирхэр...

— Ны-тыхэр егъэгумэ-кIых пандемием иль-хъан якIалэхэр зэрэг-лъэгъунхэ альэкIыщтэ?

— Пстэуми тэшIэ джыри пандемиер зэрэтымыхъягъэр, узыр къытпыханым ишынагъо зэрэштигъэр. Дзэ частыр купышхуу зэхэт, офицерхэм, дзэкIопIхэм къулыкъур ахы. Арышь, ашмыц ахэхъаны Ѣынагъо. Ны-тыхэр къакIохэм, шэпхэ гъэнэфагъэхэр агъецкIэнхэ фае: нэгүххор, Іальэхэр, антисептикхэр ишыкIагъэх. Ны-тыхэм якIалэхэр зэрэгэлтэйгъунхэ фитых, ау мыкIохэмэ нахышуу.

— КIэкIэу къенIон зыхыу-кIэ, зэнхахырэ узым ишынагъо къытшхарэтыфэ

дзэ частым бэрэ мыкIо-хэмэ нахь тэрэз.

— Ари. Джыре лъэхъаным зэдэгүштигъэ шыкIэ зэфэшхъяфхэр Ѣынагъо. Охьтэ гъэнэфагъэм къулыкъушэхэм телефонхэр агъэфедэнхэу фитынгъэ араты. Ау клонхэу ишыкIэгъээ дээд зыхъукIэ, зыми къафимыдэн ыльэкIыщтэ.

— Александр, къулыкъур ахыифэ мобилын телефонхэр агъэфедэнхэ альэкIыщтэ бэхэр егъэгумэ-кIых. Ягupsэхэм зэнхынгъэ адьряIэнимкIэ хэу-шхъяфыкIыгъэ телефонхэр ыкIи сим-картэхэр къаратыхуу Ѣытта?

— Хаяу, къаратырэп. Ау аыгъын фитыр зиамалхэр мэкIэ телефонхэр арих: сурэт ыкIи видео тезымыхъэрэр, Интернетым пымышшухэрэр, зыдэштигъэ шыкIэр къэзымыгъэльтагъохэрэр. Телефон лъэпкъэу аыгъын фитхэм ацэхэр хэбзэгъэцүүгъэм Ѣытхыгъэх.

— Тигъэзтеджэхэм аицштигъэу къытшхарэтыфэ:
«КъэкIошт ильэсым си-кIалэ ынайбжыкIэ къулыкъур зыхынэу къытшхарэтыфэ. Ау ар дзэм клонхэу фэяхэп. Аш енхыгъэу хэбзэгъэцүүгъэ горэ Ѣытта?»

— Мыш дэжым къыхэзштигъын: къулыкъур зыхынэу

къызытефэрэм ишоигъонигъэ пстэури къыдалытэрэп. Дзэм къулыкъу Ѣынагъын ильэс 18 хуугъэ хуульфыгъэ пэпчь ишшэрыльэу зэрэштигъэр УФ-м и Конституции итхагь. Ар къулыкъум мыкIоным е пэлээ гъэнэфагъэкIэ уахьтэр лъагъэкIотэнхэй ушхъягъу гъэнэфагъэхэр илэх. Ар ипсауныгъэ изытет ельтыгъэ, едже... Хэбзэгъэуцигъэм ахэр итхагъэх.

Аш фэдэ упчIэ зиэ ны-тыхэм зафэзгъазэ сшоигъу: УФ-м и Улешыгъэ КIуачIэхэм къулыкъур ашихынэу зэрэфэмэйкIэ туйтэгъэшээ пытэ шууникIалэ зыкIи-шыгъээр сидым къыхэзштигъа? ЗыгорэкIэ тэрэзэу шууфемыгъэсгъа? Гүшүйэм пае, и Хэгъэгу шу ыльэгъунэу, патриотизмэ хэлъынэу, игъунапкъэхэр пыним Ѣиухъумэнхэу ешъумыгъэшагъэхэ?

Къулыкъур зымыхыгъэм къэралыгъо ыкIи муниципальне органхэм иоф ашишэн ыльэкIыщтэп.

Аш дакIоу, альтернативнэ къулыкъур зэрэштигъэр агу къесэгъэхъы.

— Джыри зэ пандемием къыфэзгъээжыс сшоигъу. Аш ылкъ къикIыкIэ дзэ дэштигъын зэхъокIынгъэхэр фэхъуцгъэхэ?

— Дзэ дэштигъом хэлэжээрэл лъэнэыкIо пстэуми мы узыр апымыхъаным епхыгъэ иофхъабзэхэм тиналаэ лъэшэу аттэгъэти. Комиссариатым ичхэхъагь «лъыпльэн пункт» Ѣыдгээцэгъы, санитарнэ шапхъэхэр зэкIэ тэгъэцакIэх. Зыщаугъохэрэ унэхэр, автотранспортыр дезинфекции тэшых.

— Александр, зэрэхъурэмкIэ, дзэ дэштигъом кови-диры пэриохуу фэхъуцрэп. Гъэтхэ дзэ дэштигъом нэ-бгырэ тхвапша къулыкъум эсүгъэкIоштыр?

— Гээтхэ дзэ дэштигъом нэбгырэ 500-м ехъу Адыгэ Республиком икIыщт. Мы уахьтэм ехъулэу процент 15-р къулыкъум къулагъэх, охьтэ гъэнэфагъэм ехъулэу планыр зэрэдгээцэкIэштигъэм сицихъэ тель.

Ишъынэ Сусан.



Проектын щыщхэу

«АДЫГЭМ ИДУНЭЕТЕТЫКІЭ ИСАУГЪЭТЫХ»

Икыгъэ ильэсри, къихъагъэм имээз заули цыфхэр зыхэтыгъэх гумэ-
кыгъом фэдэ Тхъэм къерэмьгъэхъужь. Зэпахырэ узым щынэнгъэм
ильэнкъуабэмэ зэхъокыныгъэхэр афишыгъэх. Аш фэдэу зиофф-
шэн зэщицгъкуагъэхэм ашыщыгъэх гъесэнгъэм ыкчи наукаем яучреж-
дениехэри.

Сабийхэу апэрэ классым
къягъэхэм еджаплэм ячіэхъа-
кли, къэзыуххэрэм якычіэхъакли
нэмькы шылыкъе хъугъагъэ. Гу-
рыт ыкчи апшъэрэ еджаплэхэм
пэудзыгъэ шылыкъем тетэу зэрэ-
раагъэдажагъэхэр ныбжыкъе-
хэм бэрэ агу къекъижыщ.

Научнэ учреждениехэм яло-
фышіхэм янахъыбэм ныбжь
хэкълотагъэ зэрялэм къыххакли

гъэхэмкіэ кандидатэу Цуекъо
Алый, редколлегиет хэтих
шынэнгъэлэхъэу Мамый Рус-
льян, Къуекъо Асфар, Нэххэе
Сайдэ.

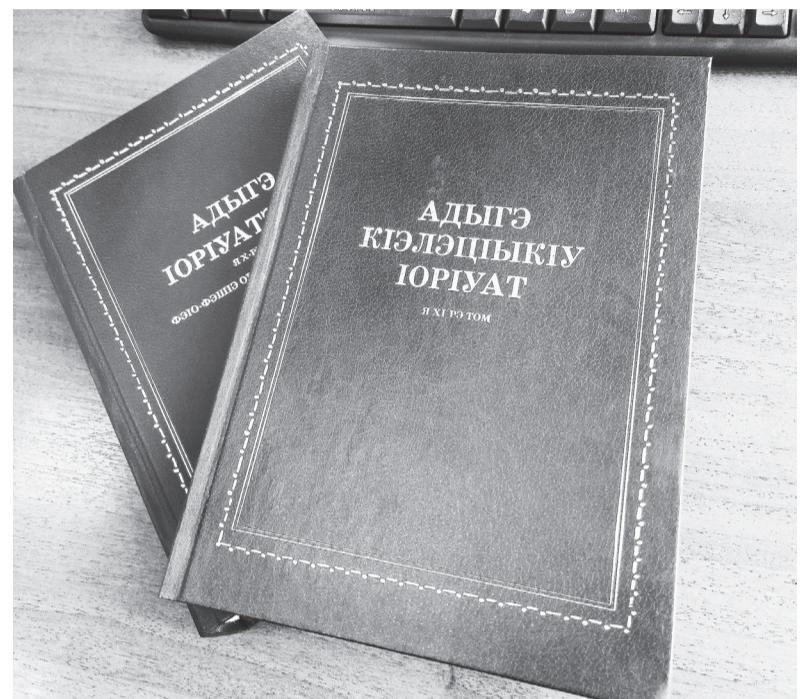
Гущынапэр фэгъэхыгъ тхы-
лтыр зэрэгтэпсыгъэм. Йоффшэгъэ-
шхуо адигэм иоплатэ (ифоль-
клор) зыщызэхъуагъоегъэштим
зыщуу пэсэрэ орэдхэмрэ
усэхэмрэ мы тхылтым къы-

457-рэ къыдэхъагъ. Йоффшэним
ехынлагъэр — 189-рэ, нысэшэ
джэгум епхыгъэхэр — 147-рэ,
класщэм фэгъэхыгъэхэр — 111-
рэ мэхъух. Орэдышшо зимишоу
тхылтым орэд 240-рэ дэт. Ахэм
ашыщуу анахъ текстыбэ хъу-
рэр хъохъухэр арых — ахэм
яяччайын 112-рэм нэсэ.

«Адигэ фэло-фэшэл иоплат-
эр, аш итарихъ, игошыкъ,
ишьуаш» зыфилорэ тхыгъэу
тхылтым къыдэхъагъэр иоплат-
тэм иуѓоин апэу езыгъэжъа-
гъэхэм, ахэм йоффэ ашлагъэм
афэгъэхыгъ. Ахэр Клэш (Къэ-
лэмбий) Адылджэрье, Султан
Хъанджэрье, Нэгумэ Шорэ,
Султан Къымчэрий-Инат, Там-
бынкъо Пагор ыкчи нэмькхэр.
Иоплатэм иуѓоинкэ ахэм йоффэ
ашлагъэм мэхъанэшко зэрилэр
къыхигъэштээ, тхылтыр зэхэ-
зыгъэуцагъэр ахэм къатегу-
шыэ. Я 19-рэ лэшшэгум иоплат-
тэм дэлжэхъагъэхэм аш къы-
ралолагъэхэм ашыщхэр мы
чыплем къыщисломэ сшоигъу.
Гущынэм пае, адигэ орэдыхъ-
хэм адигэхэмкэ мэхъанэшко
зэрилэр къыхигъэштээ, про-
светителэу Клэш (Къэлэмбий)
Адылджэрье ытхыгъагъ: «Мы
дунайм орэд нэмькы къитемы-
нэжыгъагъэми, адигэм иши-
лэхэл-псэукэ, итарихъ птхыжы-
нумкэ ахэм ахэль къэбарыр
икъущтгъэ».

Шынэнгъэлэхъэх къызэр-
иорэмкіэ, иоплатэ текстхэр тхыл-
шъхъафэу къыдэхъэхъынхэм
пае пэшорыгъэшшэу йоффыгъо
зауле зэшшопхын фае. Ахэм
яягүү Унэрэкъом къешы ыкчи
а йоффыгъо къэтэджхэрэр
шынэнгъэлэхъэу Хъут Шамсэ-
динэ къызэрхигъэштэгъэхъ-
хэр, зуубытыгъэ шыгъэн фэе
шапхъэхэри къызэрхигъэнэфа-
гъэхэр хэгъэунэфыкъы. Ау про-
ектын хэхъэрэ тхылтым изэхэ-
гъэуон уфежъе къэс икэрыкъеу
йоффыгъохэм уадэлэхъэн фаеу
мэхъу. Анахъ йоффыгъо къинхэм
ащыл иоплатэ текстхэр шынэнгъе-
лъапсэм тетэу куп-купэу гошы-
гэнхэр. Непэ къызынэсигъэм
ащ шынэнгъэлэхъхэр рывзен-
къокъу. Адигэхэм язакъо, зэкл
поми хъунэу, пъэпкхэм яор-
лотэ гъэпсыкэхэр къыдэхъын-
тэрэ классификации джырэлэ-
къаупшысыгъэп. Ау укызып-
къырыкъын фэе шапхъэхэм
ащыщхэр къагъэнэфагъэхэу
шылэх.

Султан Хъанджэрье «Запи-
ски о Чёркесии» зыфилорэм
гупшысэ гъэшшэгъонхэр къы-



дышкъ лъэшхэу, къарыунчъэр
къэхъумэгъэн зэрэфаем, дэ-
хагъээрэ шүүмрэ уасэ зэрэ-
фэшын, пшхъе зэрэбгъэлэ-
пэжкын фаем игупшысэ зыхэль-
хэр ары».

Джыри зы къэбар, «Урыс-Кав-
каз заор къежэгъэ къодьеу,
шыу мин хъурэ купым пыир
зээлифагъэу къэлжэхъээ, ошэ-
дэмшишэу нэмькыдээ къа-
деуагъ. Щэр ошьум фэдэу къа-
тырапхъанкъеу, ауж къафы зэ-
хъум, шыу купыр зэшшыкъуагъэ.
Дзэпащэхэм сид заули аугъо-
ижынхэ амьлэхкы зэхъум,
джэгүаклоу ахэтигъэр уанэм
къиууци, «Къэрэкъэшкъэтау
заом иорэд» къызыхедзэм, дээр
къэзэршэхъ, лыхъужь орэ-
дыхъэу зэхахыгъэм ыгъэгү-
шхуагъэхэу пыим пэгъокыгъэх
ыкчи зэхакъутагъ. Джаш фэ-
диз къяччэрэ зэшшокырэ илагъ
орэдым».

Я 11-рэ къэлэцыкъу иоплат-
тэм фэгъэхыгъ. Ари зэхэзы-

шынэнгъэх къыхъумыгъэм, зэфагъэм,
цифыгъэм, шугъэм, дэхагъэм
ягупшысэхэу иоплатэхэм ахэ-
лъхэм ныбжыкъеэхэр шэн-
зекъокъе дахэхэм къафагъэущихъ,
нэшэнэ дэгъухэр ахалхъеэх,
лыгъэ зэрахъаным фаплух.
Къэлэцыкъу иоплатэ анахышхуэх
зэгорэм къихаутагъэхэм ашы-
щихъ мы тхылтым къыдэхъагъ-
хэр.

Тхылтым дэт шхъе пэпчъ
жанрэм къыхиубытэрэ иоплатэ
лъэпкхъэр щызэхэу гошыгъэх.
Ахэр етлани нахъ куп цыкъухуэх
гошыкъыгъэх. Аш фэдэу орэд-
хэр, усэхэр, хъохъухэр зыхэ-
хъэхэрэ лахышихор етлани нахъ
куп цыкъухуэх зэтеутагъэх. Ахэм
ашыщихъ кушъе орэдхэр, пур
кушъе орэдхэр, тхъаусыхъ кушъе
орэдхэр, цэус орэдхэр, лъэте-
гъэуц орэдхэр — зэклэмки
купи 8 мэхъу.

Къэлэцыкъу джэгүакъеэхэри ла-
хы 8-у гошыгъэх. Аш хэтих
лъятыакъеэхэр, джэгүакъеэхэр, хы-
рыхъихъеэхэр, хъакыбхэр ыкчи
нэмькхэр. Ящэнэрэ лахышихом
ушый гэсэpetхыдэхэр хэхъеэх.
Ар етлани лахышихор гошыкъыгъэх:
ушый орэдхэр, гушигъэхъхэр
ыкчи ушый къэбархэр.

Яплэнэрэ шхъе пшысэ-
хэмрэ тхыдэхэмрэ щыгъоигъэх.
Аш хэхъеэхэсүшхъеэх яхын-
лъягъэхъхэр, къэбар пшысэхэр,
тхыдэхэр, иоплатэхъеэх якъэ-
бархэр.

«Адигэ къэлэцыкъу иоплат»
зыфилорэ йоффыгъэм шхъеу
къыдэхъагъэ пэпчъ къэлэцыкъу-
мэ апаеу тхыл гээлээрэгъэлэ-
хэпшыкъын плъэкъыщт. Научнэ
льяпсэ зиэу шыгъэ
материальны
къэлэцыкъумэ атгээпсы-
хагъэу, гээлээрэгъэу къыдэ-
гъэхъеэхэмэ, сабийхэр зыща-
пурэ унагъо пэпчъ илэ шлон-
ионэу къысшшошы.

СИХЪУ Гошнаагъу.

«Урыс-Кавказ заор къежэгъэ къодьеу, шыу мин
хъурэ купым пыир зээлифагъэу къэлжэхъээ, ошэ-
дэмшишэу нэмькыдээ къа-
деуагъ. Щэр ошьум фэдэу къа-
тырапхъанкъеу, ауж къафы зэ-
хъум, шыу купыр зэшшыкъуагъэ.
Дзэпащэхэм сид заули аугъо-
ижынхэ амьлэхкы зэхъум,
джэгүаклоу ахэтигъэр уанэм
къиууци, «Къэрэкъэшкъэтау
заом иорэд» къызыхедзэм, дээр
къэзэршэхъ, лыхъужь орэ-
дыхъэу зэхахыгъэм ыгъэгү-
шхуагъэхэу пыим пэгъокыгъэх
ыкчи зэхакъутагъ. Джаш фэ-
диз къяччэрэ зэшшокырэ илагъ
орэдым».

шетхых: «Усэхэр адигэхэмкэ
шынэнгъ, псэ, япэсэрэ дунэ-
тетыкъэ исаугъэтых, ячыгу щыхъугъэ
истэури къэзылтэрэ тхыгъэ папк... Усэхэр (поэзиекъэ)
заджэхэрэр адигэ орэдыхъжь лъэшхэу, къарыунчъэр
къэхъумэгъэн зэрэфаем, дэхагъэмрэ шумрэ уасэ зэ-
рафэшишын, пшхъе зэрэбгъэлэпшэхъын фаем игу-
шишсэ зыхэлхэр ары».

дэхъагъэх. Зы чыплем зыкъы-
щыуогъоигъэхэм лъапсэу илэр
ахэр йоффыгъо гъэнэфагъэхэм
зэряпхыгъэхэр ары — лэжъэн,
шээн е нэмькы фэло-фаш.

Урысхэм «обрядовэ» зыфало-
хэрэр ары.

Шынэнгъэлэхъэх къызэр-
иорэмкіэ, иоплатэ текстхэр тхыл-
шъхъафэу къыдэхъэхъынхэм
пае пэшорыгъэшшэу йоффыгъо
зауле зэшшопхын фае. Ахэм
яягүү Унэрэкъом къешы ыкчи
а йоффыгъо къэтэджхэрэр
шынэнгъэлэхъэу Хъут Шамсэ-
динэ къызэрхигъэштэгъэхъ-
хэр, зуубытыгъэ шыгъэн фэе
шапхъэхэри къызэрхигъэнэфа-
гъэхэр хэгъэунэфыкъы. Ау про-
ектын хэхъэрэ тхылтым изэхэ-
гъэуон уфежъе къэс икэрыкъеу
йоффыгъохэм уадэлэхъэн фаеу
мэхъу. Анахъ йоффыгъо къинхэм
ащыл иоплатэ текстхэр шынэнгъе-
лъапсэм тетэу куп-купэу гошы-
гэнхэр. Непэ къызынэсигъэм
ащ шынэнгъэлэхъхэр рывзен-
къокъу. Адигэхэм язакъо, зэкл
поми хъунэу, пъэпкхэм яор-
лотэ гъэпсыкэхэр къыдэхъын-
тэрэ классификации джырэлэ-
къаупшысыгъэп. Ау укызып-
къырыкъын фэе шапхъэхэм
ащыщхэр къагъэнэфагъэхэу
шылэх.

Ялхышихор гошыкъыгъэх:
ушый орэдхэр, гушигъэхъхэр
ыкчи ушый къэбархэр.

Тхылтым зэхэзгъэхъэх
тедзэним фэзэхъэхъазыгъэхъэр,
гущынапэр, пэублэ
гущынапэр, гущынапэр, тхыгъэ
гуадзэхэр, зэхэфхэр зытхы-
гъэхэр филология шынэнгъэхэм-
къе докторэр Унэрэкъо Рай.
Пэублэм къыщыуагъ тхылтым
дэлжэхъагъэхэр. Ахэр: зээфхы-
сыжъ, зэхэгъэуцон, къыдэхъэ-
кын йоффхэм апиль шынэнгъе-
лэхъ къыдэхъынхаа хэдэхъэх
зэхэгъэхъазыгъэп. Ау укызып-
къырыкъын фэе шапхъэхэм
ащыщхэр къагъэнэфагъэхэу
шылэх.

Гущынапэр фэзэхъэхъазыгъэхъэр,
гущынапэр, гущынапэр, тхыгъэ
гуадзэхэр, зэхэфхэр зытхы-
гъэхэр филология шынэнгъэхэм-
къе докторэр Унэрэкъо Рай.
Пэублэм къыщыуагъ тхылтым
дэлжэхъагъэхэр. Ахэр: зээфхы-
сыжъ, зэхэгъэуцон, къыдэхъэ-
кын йоффхэм апиль шынэнгъе-
лэхъ къыдэхъынхаа хэдэхъэх
зэхэгъэхъазыгъэп. Ау укызып-
къырыкъын фэе шапхъэхэм
ащыщхэр къагъэнэфагъэхэу
шылэх.

Гущынапэр фэзэхъэхъазыгъэхъэр,
гущынапэр, гущынапэр, тхыгъэ
гуадзэхэр, зэхэфхэр зытхы-
гъэхэр филология шынэнгъэхэм-
къе докторэр Унэрэкъо Рай.
Пэублэм къыщыуагъ тхылтым
дэлжэхъагъэхэр. Ахэр: зээфхы-
сыжъ, зэхэгъэуцон, къыдэхъэ-
кын йоффхэм апиль шынэнгъе-
лэхъ къыдэхъынхаа хэдэхъэх
зэхэгъэхъазыгъэп. Ау укызып-
къырыкъын фэе шапхъэхэм
ащыщхэр къагъэнэфагъэхэу
шылэх.

Гущынапэр фэзэхъэхъазыгъэхъэр,
гущынапэр, гущынапэр, тхыгъэ
гуадзэхэр, зэхэфхэр зытхы-
гъэхэр филология шынэнгъэхэм-
къе докторэр Унэрэкъо Рай.
Пэублэм къыщыуагъ тхылтым
дэлжэхъагъэхэр. Ахэр: зээфхы-
сыжъ, зэхэгъэуцон, къыдэхъэ-
кын йоффхэм апиль шынэнгъе-
лэхъ къыдэхъынхаа хэдэхъэх
зэхэгъэхъазыгъэп. Ау укызып-
къырыкъын фэе шапхъэхэм
ащыщхэр къагъэнэфагъэхэу
шылэх.

Искусствэр, щыІэнэгъэр

Бгъэфедэн плъэкъищтым узыІэпещэ

Республикэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат Адыгеим икІэлэцыкъу художественнэ еджаплэ гъэцкэлжын юфхэр зэрэшыкъуагъэхэм бэмышшоу зышигъэгъозагь. Ахуугъэшлагъэм епхыгъэу гъэсэнгъэ учреждением ипащэ гушыІэгъу тыфэхъугь.



Еджаплэр зерагъэцкэжыгъэм Къумпыл Мурат епллыгь, юф щызышхээрэм, щагъесагъэхэм гушыІэгъу афэхъугь.

Хэгъэгүм искусствэхэм кэ иеджаплэхэм язэтгээпсыхан Урысъем и Президентээ Владимир Путин ёр зэрэпилым, къэралыгъо программэр зера-

кэлэцыкъуухэм агу рихыирэ юфым нахышшоу зышигагъэсэштэу тэгүгъэ, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

— Ильэситу хуугъэу Адыгэ Республикэм культурамкэ и Министерствэ тепхыгъэу юф тэшшэ, — ямурадхэм къатегущын АР-м ихудожественнэ еджаплэ ипащэ Ирина Бредихинар. — Зэхъокыныгъэхэр тиэх. Еджаплэр загъэцкэлжым үүж бгъэфедэн плъэкъищт искрствэм фэгъэхыгъэ юфыгъохэр нахышшоу дгъэцаклехэу тыфэхъагь.

Лъэхъаным къыпкъырэкъы

ЩыІэнэгъэм дебгъэштэнэир іашшэхэп. Компьютерхэм, телефонхэм кэлэцыкъуухэр, ныбжыкъэхэр нахь апышагъэх хуугъэх. Арэ щитми, Ирина Бредихинар зэрилтийтэрэмкэ,



бгъэфедэн плъэкъищт искрствэр кэлэцыкъуухэм нахь ашыгъэшшэгъон хуугъэ. Кэлэцыкъум ежжэжыреу ышыирэ пкыгъюм ишшэнгъэ хельхъэ, игутиныгъэ къеъэлъагь.

Сурэтхэр зышихэрэм

талтыпльээз пхъэм, гучым, нэмыкхэм пкыгъохэр ахэзьышыкъихэрэм ялофшагъэ уасэ фэтэшы. Художественнэ еджаплэм кэлэцыкъу 254-мэ зышигъасэ. Янэ-ятхэм, тятаэж плашъехэм ашыщтигъэ

пкыгъохэм яхылгэгъэ зэдэгүшүгъуухэр кэлэгъаджэхэмрэ кэлэеджаклохэмрэ зэдэриялагъэх.

Ирина Бредихинар иеплыкъиэхэм къащыхигъэштэгъи лэужхэр зээзыпхырэ ѹэпшысэхэм, сурэтхэм, нэмыкхэм юфшагъэхэм кэлэцыкъуухэр нахь куу афагъасэхэу зэрэфежьягъэхэр. Пхъонтэжъиэхэр, шуухафтын ашыирэ пкыгъохэр, фэшхъяфхэри кэлэеджаклохэм ашыгъэшшэгъоных.

Кэлэгъаджэхэр ясэнхэхат феджагъэх, гъэсэнгъэу ялэр кэлэеджаклохэм альгъээсэ. Еджаплэм урысхэм, адыгэхэм, фэшхъяф лъэпкъхэм зышигъасэ. Лъэпкъ пэпчь итарихь, искрствэм ехылгэгъэ къэбархэр къизэфалуатээ, язэфыщтыкъэхэр щыІэнэгъэм щэптих.

Художественнэ еджаплэм игъэцкэлжын сомэ миллион 19,4-рэ пэлиагъэхагь. Правительствэр ѹэпилэгъу къафхэхүзэ, еджаплэр лъэхъаным диштэу зэтирагъэпсыхьащт, мылькоу илэм хэхьошт. Егъэджэн-пуныгъэ юфхэр нахышшоу зэхажэхээз, республике къэралыгъо программэ «Культурэм» игъэцкэлэн пылыштых.

САХЫДЭКЬО Нурбай.

Юфхъабзэр лъагъэкуатэ

«ДобровСело» зыфиорэ урысые акцием къыдыхэлъетагъэу Адыгеим иволонтер-медиикхэр республике ит псэуплэхэм ашыгъэх. «Псауныгъ» зыфиорэ лъэпкъ проектым къыдыхэлъетагъэу ар рагъэклокы. Псауныгъ чыжъэхэм медицинэ ѹэпилэгъур альгъээсэним юфхъабзэр фэфорышшэ.



нэ псауныгъэм ыкы медицинэ профилактикэм и Гупчэ иофишшэхэм волонтерхэр ягъусэхэу щагухэр къаклухъагъэх, фельдшер-мамыкү Ѣэзаплэхэм лыыдэклияар ащашигъ, кардиовизорынкэ скрининг упплэклунхэр ашыих, шыуущыгъо льым хэлъыр зыфэдизир ыкы холестериныр ауплэклэ.

— Джырэ уахътэм ехуулэу республике ит псэупли 10 фэдиз къэткъуагъ. Акцием

нэбгырэ 573-рэ къыхэлэжьагь, ахэм ашыщэу 260-рэ тууплэклугь. Нэбгыри 109-мэ лыыдэклияар, нэбгырэ 72-мэ шыуущыгъумэрэ холестеринырэ шапхъэхэм анахыбыэу къахагъэштэгъ. Кардиологым нахь игъэктэгъэу үүплэклунэу нэбгырэ 37-рэ, эндокринологым дэжэ — 23-рэ агъэклияар, — къышаагъ — АР-м псауныгъэр къэухумэгъэнимкэ и Министерствэ.

АБРЭДЖ Сэтэнай.



АР-м псауныгъэр къэухумэгъэнимкэ и Министерствэ, республике медицинэ колледжыр, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым имединэн институт зэгъусэхэу проектыр Адыгеим щагъэцаклэ.

Акцием къыдыхэлъетагъэу обществен-

Лагъымэ къышагъотыгъ

Мыекъопэ районым къышагъотыгъэ лагъымэр ОМОН-м икъулыкъушшэхэм къагъэожыгъ.

Росгвардием и Гъэорышланэу Адыгеим щыІэм макъэ къыгъэлэгъу псэуплэу Каменномостскэм узышыдхэхаящтим пэблээз къэрэз пкыгъохэм афэдэ къышагъотыгъэу.

Полицием иофишшэхэр охьтэ кэлэхим чыпилэм еклоплагъэх ыкы цыфхэр щызымы-клонхэу къаухурэигъ. Къулыкъушшэхэм зерагъэунэфыгъэмкэ, къагъотыгъэ пкыгъор Хэгъэгүм зэошхом ильэхъан къышагъэжьагъэу мыш щыль, миллиметрэ 50 хъурэ минометэ лагъым.

Лагъымэр хэушхъяфыкъыгъэ чыпилэ ахыгъ ыкы шапхъэхэм адиштэу къагъэуагъ.

Росгвардием цыфхэм агу къеъэкъыгъы зыфэдэр амышшээрэ пкыгъюо къагъотымэ, къулыкъушшэхэм макъэ ара-гъэун зэрэфаэр. Ежъ-ежырэу къаплыхъэ, къалэты, тела-бэхэ хъущтэп.

(Тикорр.)

Лыхъужьым фэгъэхъыгъ

Гъобэкъуаехэм Кубокыр ахыгъ

Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Бжыхъэко Къымчэрье фэгъэхъыгъэ шэжэ зэнэкъокур футбол цыкъумкэ Лъэустэнхъаблэ щыкуагъ.

Лъэустэнхъаблэ псэуплэ имашэй Гъонажъыкъо Артур, Бжыхъэко Къымчэрье ыкъо Юре футбол цыкъумкэ зэнэкъокур хэлажъэхэрэм афлахъ, гүштэй фабэхэр афацуагъ.

Ильэс къэс зэхашэрэ зэлукэгъухэм команда б-мэ яешлакъе къацахъэльтуагъ. Апэрэ чыплэр Гъобэкъуае къикыгъэхэм къыдахыгъ. Очэпщие иешлаклохэм ятлонэрэ чыплэр афаѓээ-

шьошагъ. Пэнажыкъуае щыщхэм ящнэрэ чыплэр ахыгъ.

Теуцожь районым иадминистрации аларэ чыплэр къыдээхъыгъэ командэм футбол решэнхэу іэгаахэр шуухафтын фишигъ. Лъэустэнхъаблэ псэуплэ имажэоришлаплэ Кубокыр, щитху тхыльхэр, ахьщэ шуухафтынхэр анах дэгъоу ешлэгъэ командэхэм аритыжъыгъ.



Искусствэр — тибаиныгъ

Чыопсыр къаухъумэ

Тызыщыпсэурэ дунаим ичыопс икъеухъумэн кілэ-еджаклохэр зэрэхэлажъэхэрэм фэгъэхъыгъэ сурэтхэмкэ зэфэхъысыжь зэхахъэ Мыекъуапэ щыкуагъ.

Адыгэ Республикаем культурэмкэ и Министерствэ, АР-м искусствэхэмкэ икъелэ-цыкъу еджаплэу N 1-м методикэмкэ и Гулчэрэ пленер шыкъэм тетэу зэнэкъокур зэхашагъ. Сурэтшхэм хуугъэ-шлагъэхэр, щынэгъэм къыхэхъыгъэ пычыгъохэр, зэу-кігъухэм еплыкъе афыралэм яхылтэгъэ сурэтхэр ашыгъэх.

Республикэм исурэтшхэм я Союз итхаматэу Елена Абакумовам зэхахъэм къышиуагъ лъепк шэн-хабзэхэм, чыопсым идэхагъэ, псауныгъэм икъеухъумэн, спортым, нэмийкхэм яхылтэгъэ сурэтхэр гъешлэгъонэу зэрэгтээсэгъэхэр.

Еджакло 38-рэ зэнэкъокум хэлэжъагъ. Адыгэ Республикаем искусствэхэмкэ икъелэ-цыкъу еджаплэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцэ зыхырэм, Джаджэ, Инэм, Мыекъуапэ, Гъобэкъуае, Адыгэкъалэ, Тэхъутэмэ-къуае, Кощхъаблэ ыкъи Мыекъуопэ районхэм, фэшхъаффхэм яеджаклохэм ялэпэлэсэ-



ныгъэ зэрэхагъахъорэр сурэтхэм ахэольягъо.

Джаджэ зыщызгъэсэрэ Софья Рычковам, аш икъелэгъаджэу Лусине Марукиян къыт-фалотагъ зэнэкъокум ягуалэу зэрэхэлжъа-гъэхэр. С. Рычковам Шытхуу тхыльхэр къылагъашошагъ.

Четыухуу Бэлэ Мыекъуапэ илицеену N 35-м щеджэ, искусствэхэмкэ кілэлэ-цыкъу еджаплэу К. Лъэцэрыкъом ыцэ зыхырэм илэпэлэсэ-ныгъэ щыхегъахъо.

— Сянэу Сусанэ сигүусэу зэхахъэм сыв-къекуагъ, — къытиуагъ Чэтуухуу Бэлэ. — Чыопсым икъеухъумэн гупшысэу фытилэр сурэтхэм къацахъэгъэлъагъо. Сяни, сикэ-лэгъаджэхэри сурэтхэм якъыхэхынкэ И-пылэгъо къысфэхъуу, лъэшэу сафэрэз.

Елена Абакумовар сурэтхэр анах дэгъоу зышигъэхэм, кілэлэгъаджэхэм аф-гушуагъ, щитхуу тхыльхэр аритыжъыгъ.

Сурэтым итхэр: зэхахъэм хэлэжъагъэхэр.

Сатыр заулэкІэ

Футбол

НыбжыкІэхэм язэлукІэгъу

Европэм иныбжыкІэхэм футболымкэ язэнэкъоку аухыгъ. Германием ихэшыпкыгъэ командэ 1:0-у Португалием текли, аларэ чыплэр къыдихыгъ.

Хоккей

Канадэр атекІуагъ

Дунаим хоккеимкэ изэнэкъоку Латвием икъалэу Ригэ щыкуагъ. Кіэх зэлукэгъум Канадэр Финляндием щители, дышшэр

къыдихыгъ. Урысыем ихэшыпкыгъэ команда пэшфорыгъэш ёшлэгъухэр зыщызэхашгээ купым аларэ чыплэр къыдихыгъ, ау финалым и 1/4-м Канадэр къыщытекли, зэнэкъо-кум щылыкъолагъэп, медальхэм афэбэнэн юльэгъыгъэп.

Самбо

Ермэлхъаблэ щыкъюшт

Къыблэм самбэмкэ изэнэкъоку Ермэлхъаблэ щыкъюшт. Ильэс 12 — 14 зыныбж-хэр аларэгъум щызэлукэгъэштых. Адыгейим щыщ кілэлэ-цыкъуухэр зэлукэгъухэм ахэлэжъэштых.

Непэ зэдешІэштых

Мыекъуопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэр» «Спартак» Налщык непэ дешшэшт. Зэкъош командахэр Мыекъуапэ щызэлукэгъэштых.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

**Зэхэзыщагъэр
ыкъи къыдэзы-
гъэкІырэр:**
Адыгэ Республикаем лъяпкъ ИофхэмкІэ, Икъыб къэралхэм ашы-псэурэ тильэпкъэ-гъухэм адярлэ зэпхы-ныгъэхэмкІэ ыкъи къэбар жуугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер зыдэ-
шылэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кіэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэмкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээу, шрифтыр 12-м нахь цыкъунэу Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкігъэкІожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын ИофхэмкІэ, теле-радиокъэтын-хэмкІэ ыкъи зэлъы-Іэсикъэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыплэгъоры-шлапл, зэраушыхъятыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкІэмкИ
пчагъэр**
4311
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1105

Хэутынм узщыкІэтхэнэу Ѣытэп уаххэр Сыххатыр 18.00

Зыщыхаутыгъэр
уаххэр
Сыххатыр 18.00

Редактор
шхъаїм
ишшэрэльхэр
зыгъэцакІэрэр

**МэцлІэкъо
С. А.**

ПшъэдэкІыж
зыхыре
секретары

**ЖакІэмкъо
А. З.**